

คำนำ

ความปลอดภัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๒ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการพัฒนา ด้านการศึกษาทั้งระบบ เพราะนอกจากจะทำให้บุคลากรทำงานอย่างมีความสุข นักเรียนได้เรียนรู้อย่าง เต็มความสามารถ ยังมีผลต่อพัฒนาการในด้านอื่นๆ ของนักเรียนอีกด้วย ทั้งเป็นปัจจัยที่จะสร้างความเชื่อมั่น ต่อ ผู้ปกครองนักเรียนที่จะส่งบุตรหลานมาเรียนที่เราอีกด้วย

เพื่อให้มีแนวทางในการป้องกันเหตุต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๒ ขั้นตอนดำเนินการ เมื่อเกิดภัย และแนวทางการช่วยเหลือเยียวยาผู้ประสบภัย ให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีระบบและรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ ผู้ได้รับผลกระทบ ได้รับการดูแลช่วยเหลือทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ จนสามารถปฏิบัติหน้าที่ หรือศึกษาต่อได้ตามปกติสุข สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๒ จึงได้จัดทำมาตรการป้องกันภัย ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต ๒ ขึ้น

ขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุนให้การจัดทำมาตรการนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า มาตรการป้องกันภัยเล่มนี้จะเป็นแนวทางให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดการเรื่องความปลอดภัยให้กับบุคลากรและนักเรียนในสังกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๒

สารบัญ

ส่วนที่ ๑	นโยบายด้านความปลอดภัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต ๒	๑
	- เป้าประสงค์	๑
	- เป้าหมาย	๑
	- ยุทธศาสตร์	๑
ส่วนที่ ๒	การวางแผนจัดทำมาตรการป้องกันภัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต ๒	๒
ส่วนที่ ๓	มาตรการป้องกันภัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต ๒	๒
	๓.๑ ภัยบุคคล	๓
	๑) ครู/บุคลากรทางการศึกษา กับ นักเรียน	๓
	๑.๑ ด้านการลงโทษนักเรียน	๓
	๑.๒ ด้านพฤติกรรมทางเพศ	๓
	๒) ครู/บุคลากรทางการศึกษา กับ ครู/บุคลากรทางการศึกษา	๔
	๒.๑ พฤติกรรมทางเพศ	๔
	๓) ครู/บุคลากรทางการศึกษา กับ บุคคลภายนอก	๕
	๔) นักเรียนกับนักเรียน	๕
	๕) ด้านสุขภาพ	๗
	๕.๑) ภาวะจิตเวช	๗
	๕.๒) การตั้งครุภณในวัยเรียน	๙
	๕.๓) เด็กนักเรียนติดเกม/อินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน	๑๐
	๕.๔) ยาเสพติด	๑๑
	๕.๕) อุพทอนหญ่	๑๒
	๕.๖) โรคติดต่อในสถานศึกษา	๑๓
	๕.๗) ระบบสุขาภิบาล	๑๔
	๕.๘) การจมน้ำ	๑๕
	๕.๘) เด็กเสียชีวิตในสถานศึกษา	๑๕
	๖) ภัยอื่น ๆ	๑๖
	๖.๑) กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา/การเรียกเก็บเงิน จากเด็กนักเรียน	๑๗
	๖.๒) กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา/เด็กนักเรียนออกกลางคัน	๑๗
	๖.๓) กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา/เด็กนักเรียนติด ๐ ร และ มส.	๑๗
	๖.๔) เด็กนักเรียนถูกปล่อยปละ ละเลย ทอดทิ้ง	๑๘

๓.๒ ภัยจากอุบัติเหตุภัย	๑๙
๑. ภัยจากอุบัติเหตุภัย	๑๙
๑.๑ อุบัติเหตุจากอาคารสำนักงาน อาคารเรียน อาคารประกอบ	๑๙
๑) โครงสร้าง ส่วนประกอบของอาคาร	๒๐
๒) การใช้ครุภัณฑ์	๒๐
๓) อุปกรณ์ไฟฟ้า	๒๐
๑.๒ อุบัติเหตุจากบริเวณสถานศึกษา	๒๑
๑) รื้อและประตู	๒๑
๒) บ่อน้ำ สระน้ำ บ่อเลี้ยงปลา โถ่งน้ำ	๒๑
๓) เขตก่อสร้างและกองวัสดุ	๒๑
๔) ต้นไม้	๒๑
๕) สนามเด็กเล่น สนามกีฬา	๒๒
๖) เตาเผาขยะและที่ทิ้งขยะ	๒๒
๗) เครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์ต่างๆ	๒๒
๑.๓ การเดินทางไป - กลับ	๒๒
๑) การเดินทางเท้าของนักเรียน	๒๒
๒) การเดินทางโดยยานพาหนะทางบก	๒๒
๓) การพานักเรียนไปนอกสถานที่	๒๓
๓.๓ ภัยจากสาธารณภัย	๒๓
๑) อัคคีภัย	๒๓
๒) วัตภัย	๒๔
๓) ฟ้าผ่า	๒๔
๔) อุทกภัย	๒๕

มาตรการป้องกันภัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๒

*****

๑. นโยบายด้านความปลอดภัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๒

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๒ มีหน้าที่ กักกัน ดูแล ประสาน ส่งเสริม ให้สถานศึกษาจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ ตามหลักมาตรฐานสากลบนพื้นฐานความเป็นไทย ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และสำคัญต่อการขับเคลื่อน และการพัฒนาระบบการศึกษา ตระหนักถึงความปลอดภัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด ต้องได้รับการ ดูแล ค้ำครอง และส่งเสริม

๑) เป้าประสงค์

(๑) เพื่อให้มีรูปแบบแนวทางการดำเนินงานเรื่องการป้องกันภัยในรูปแบบต่างๆ ทั้งภัยจากบุคคลจากอุบัติเหตุ และสาธารณภัย โดยอาศัยแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ภายใต้หลักการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และยึดประโยชน์สูงสุดของหน่วยงานเป็นสำคัญ

(๒) เพื่อสร้างความเข้มแข็งระบบการป้องกันภัยของสำนักงานเขตพื้นที่ที่มีความพร้อมสามารถป้องกัน และแก้ไขสถานการณ์ปัญหาของบุคลากร นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งด้านอุบัติเหตุ อุบัติภัย และปัญหาทางสังคมที่จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) ลดความเสี่ยงอันตราย และอุบัติเหตุต่าง ๆ ของบุคลากร นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง

(๔) เพื่อให้ บุคลากร นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกคนได้รับการปกป้อง และคุ้มครองความปลอดภัย ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัยและมีความสุข

(๕) เพื่อสร้างความตระหนักในการป้องกันภัยในรูปแบบต่างๆ โดยการให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่ผู้ที่รับผิดชอบ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

๒) เป้าหมาย

(๑) บุคลากร นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๒ ทุกคนได้รับการคุ้มครองดูแล

(๒) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีแนวทางในการป้องกันภัยและมีมาตรการดำเนินการที่ถูกต้อง รวดเร็ว เมื่อเกิดเหตุต่างๆ ได้

(๓) เครือข่ายหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการดูแลความปลอดภัยให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๒

๓) ยุทธศาสตร์

(๑) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดระบบการป้องกันภัยของข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยการมีส่วนร่วมของ บุคลากร และเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) กำหนดมาตรการป้องกันภัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(๓) มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

๒. การวางแผนจัดทำมาตรการป้องกันภัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๒

แนวทางการวางแผนการจัดทำมาตรการป้องกันภัยให้แก่ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๒ เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างบุคลากร ครู นักเรียน ชุมชน และเครือข่าย โดยร่วมกันวางแผนป้องกัน แก้ไข ควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน จึงจำเป็นต้องมีมาตรการและกิจกรรมเพื่อให้รับประโยชน์สูงสุดตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๑ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๓ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖ และพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ พร้อมทั้งนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

ขั้นตอน	ภารกิจ
๑. ศึกษาสภาพทั่วไป	ศึกษาสภาพทั่วไปของสำนักงาน โรงเรียน ชุมชน ความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ อุบัติภัย และภัยจากสภาพแวดล้อมภัยจากธรรมชาติ
๒. กำหนดมาตรการหลัก	กำหนดมาตรการหลักเพื่อป้องกัน และ/หรือ แก้ไข
๓. กำหนดมาตรการเสริม	กำหนดมาตรการเสริมให้เหมาะสมกับความเชื่อ วัฒนธรรมและประเพณี ของท้องถิ่น และสภาพความเสี่ยงของท้องถิ่น
๔. กำหนดกิจกรรม	กำหนดกิจกรรมสนับสนุนมาตรการหลักและมาตรการเสริม (อบรมให้ความรู้ ศึกษาดูงาน)
๕. กำหนดเวลาและ ผู้รับผิดชอบ	กำหนดเวลาและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้

๓. มาตรการป้องกันภัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๒

ผู้รับผิดชอบ

๑. ผู้บริหาร
๒. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
๓. คณะกรรมการสถานศึกษา
๔. ผู้ปกครอง
๕. นักเรียน
๖. ชุมชน

๓.๑ ภัยบุคคล

๑) ครู/บุคลากรทางการศึกษา กับนักเรียน

๑.๑ ด้านการลงโทษนักเรียน

การลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ.๒๕๔๘ ซึ่งมีการลงโทษผู้กระทำผิด มี ๔ สถาน ดังนี้

(๑) ว่ากล่าวตักเตือน : ใช้ในกรณีนักเรียนทำผิดไม่ร้ายแรง

(๒) การทำทัณฑ์บน : ใช้ในกรณีนักเรียนที่ประพฤติไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียน ตามกฎกระทรวง ว่าด้วยความประพฤตินักเรียนนักศึกษา หรือกรณีทำให้เสียชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ ของสถานศึกษา หรือฝ่าฝืนระเบียบของสถานศึกษา หรือได้รับโทษว่ากล่าวตักเตือนแล้ว แต่ยังไม่ซื่อสัตย์ การทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือ และเชิญบิดามารดาหรือผู้ปกครองมาบันทึกรับทราบความผิดและรับรองการทำทัณฑ์บนไว้ด้วย

(๓) การตัดคะแนนความประพฤติ : ให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการตัดคะแนนความประพฤติ นักเรียนและนักศึกษาของแต่ละสถานศึกษากำหนด และให้ทำบันทึกเป็นข้อมูลหลักฐาน

(๔) ทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม : ใช้ในกรณีที่นักเรียนและนักศึกษาก่อทำความผิดที่สมควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวทางกระทรวงกำหนด

(๕) สถานศึกษาต้องจัดให้มีการประเมินสภาวะทางอารมณ์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำปี อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง พร้อมรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับ

๑.๒ ด้านพฤติกรรมทางเพศ

การล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ คือ การกระทำใดๆ หรือพฤติกรรมที่สื่อไปในทางเพศที่เป็น การบังคับ ใช้อำนาจที่ไม่พึงปรารถนาด้วยวาจา ข้อความ ท่าทาง แสดงด้วยเสียง รูปภาพ เอกสาร ข้อมูลทาง อิเล็กทรอนิกส์ หรือสิ่งของลามกอนาจารเกี่ยวกับเพศหรือกระทำอย่างอื่นในทำนองเดียวกันโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนรำคาญ หรืออับอาย หรือรู้สึกถูกละเมิดหรือเหยียดหยาม และให้หมายรวมถึงการติดตาม รังควานหรือกระทำการใดที่ก่อให้เกิดบรรยากาศไม่ปลอดภัยทางเพศ โดยเฉพาะการสร้างเงื่อนไข ซึ่งมีผลต่อการ ได้คะแนน หรือผลการสอบ

พฤติกรรมที่เข้าข่ายการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ

(๑) การกระทำทางสายตา เช่น การจ้องมองร่างกายที่สื่อไปในทางเพศ การมองซ่อนใต้กระโปรง มองหน้าอกหรือจ้องลงไปคอเสื้อ จนทำให้ผู้มองรู้สึกอึดอัด อับอาย หรือไม่สบายใจ

(๒) การกระทำด้วยวาจา เช่น การวิพากษ์วิจารณ์รูปร่าง ทรวดทรงและการแต่งกายที่สื่อไปในทางเพศ การพูดจาทะลอม การพูดลามก การเรียกเด็กนักเรียนด้วยคำที่สื่อไปในทางเพศ การถามเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพ ความชื่นชอบในเรื่องเพศ

(๓) การกระทำทางกาย เช่น การสัมผัสร่างกายของนักเรียน การลูบคลำ การถูไถร่างกายอย่างมี นัยทางเพศ การฉวยโอกาสกอดรัด การหยอกล้อโดยการแตะเนื้อต้องตัว การสัมผัสทางกายอื่นๆ ที่ไม่น่าพึง ประสงค์ การดึงเด็กนักเรียนมานั่งตัก

(๔) การกระทำอื่นๆ เช่น การแสดงภาพ วัตถุลามก และข้อความเกี่ยวข้องกับเพศ รวมทั้งการ เปิดภาพไป

แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ

๑. ครู/บุคลากรทางการศึกษา ต้องให้เกียรตินักเรียน ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตามระเบียบปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยยึดผลประโยชน์ของนักเรียนเป็นหลัก

๒. ลดความเสี่ยงจากปัญหาล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ เช่น การแต่งกายให้เหมาะสม หลีกเลี่ยงการอยู่ในที่ลับตาสองต่อสอง กับนักเรียนที่เป็นเพศตรงข้าม หากมีเหตุจำเป็นควรมีบุคคลที่สามร่วมอยู่ด้วยเสมอ

๓. ครู/บุคลากรทางการศึกษา ต้องคอยสอดส่องและรายงานพฤติกรรมล่วงละเมิด/คุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นกับนักเรียนต่อผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ควรเพิกเฉยหากมีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นกับนักเรียน ควรให้คำปรึกษา รวมทั้งให้ความช่วยเหลือแก่เด็กนักเรียนด้วย

๔. กรณีเกิดเหตุการณ์ขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต้องรายงานผู้บังคับบัญชาให้ทราบโดยทันที และจัดให้เด็กได้รับความคุ้มครองตามระบบดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียน สพฐ. ทันที

๒) ครู/บุคลากรทางการศึกษา กับ ครู/บุคลากรทางการศึกษา

๒.๑ พฤติกรรมทางเพศ

(๑) การกระทำทางสายตา เช่น การจ้องมองร่างกายที่ส่อไปในทางเพศ การมองซ่อนใต้กระโปรงมองหน้าอกหรือจ้องลงไปคอเสื้อ จนทำให้ผู้มองรู้สึกอึดอัด อับอาย หรือไม่สบายใจ

(๒) การกระทำด้วยวาจา เช่น การวิพากษ์วิจารณ์รูปร่าง ทรวดทรงและการแต่งกายที่ส่อไปในทางเพศ การพูดจาทะลวง การพูดลามก การเรียกเด็กนักเรียนด้วยคำที่ส่อไปในทางเพศ การถามเกี่ยวกับประสบการณ์ ความชื่นชอบในเรื่องเพศ

(๓) การกระทำทางกาย เช่นการสัมผัสร่างกาย การลูบคลำ การถูไถร่างกายอย่างมีนัยทางเพศ การฉวยโอกาสกอดรัด การหยอกล้อโดยการแตะเนื้อต้องตัว การสัมผัสทางกายอื่นๆ ที่ไม่น่าพึงประสงค์ การดึงเด็กนักเรียนมานั่งตัก

(๔) การกระทำอื่นๆ เช่น การแสดงภาพ วัตถุลามก และข้อความเกี่ยวข้องกับเพศ รวมทั้งการเปิดภาพโป๊

แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ

๑. ครู/บุคลากรทางการศึกษา ต้องให้เกียรติเพื่อนร่วมงาน ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตามระเบียบปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยยึดผลประโยชน์ของนักเรียนเป็นหลัก

๒. ลดความเสี่ยงจากปัญหาล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ เช่น การแต่งกายให้เหมาะสม หลีกเลี่ยงการอยู่ในที่ลับตาสองต่อสองกับเพื่อนร่วมงานที่เป็นเพศตรงข้าม หากมีเหตุจำเป็นควรมีบุคคลที่สามร่วมอยู่ด้วยเสมอ

๓. ครู/บุคลากรทางการศึกษา ต้องคอยสอดส่องและรายงานพฤติกรรมล่วงละเมิด/คุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นภายในสำนักงานต่อผู้บังคับบัญชา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ควรเพิกเฉยหากมีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นควรให้คำปรึกษา รวมทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบเหตุด้วย

๔. กรณีเกิดเหตุการณ์ขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต้องรายงานผู้บังคับบัญชาให้ทราบโดยทันที และจัดให้ผู้เสียหายได้รับความคุ้มครองและแยกคู่กรณีออกจากกันทันที

๕. เมื่อข้าราชการครูหรือบุคลากรทางการศึกษาทำผิด จะต้องมีการสอบสวนเพื่อพิจารณาโทษ และหากมีความผิด ต้องมีการลงโทษ ๕ สถาน คือ

- ๕.๑ ภาคทัณฑ์
- ๕.๒ ตัดเงินเดือน
- ๕.๓ ลดขั้นเงินเดือน
- ๕.๔ ปลดออก
- ๕.๕ ไล่ออก

๖. รายงานผู้บังคับบัญชาทราบทันที

๓) ระหว่างครู/บุคลากรทางการศึกษา กับบุคคลภายนอก

การป้องกัน

๑. จัดให้มีการประชุมผู้ปกครองแต่ละภาคเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง เพื่อแจ้งพฤติกรรมนักเรียนและนโยบายต่างๆ ของโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบ รวมทั้งหารือแนวทางแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนร่วมกัน

๒. กรณีลงโทษนักเรียนที่กระทำผิดกฎระเบียบของสถานศึกษาให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยเคร่งครัด โดยต้องแจ้งผู้ปกครองนักเรียนทราบพร้อมทั้งระบุนสาเหตุและวิธีการลงโทษด้วยทุกครั้ง

๓. สร้างความรู้ ความเข้าใจในพฤติกรรมของนักเรียน ผู้ปกครอง ครูหรือบุคลากรทางการศึกษา เพื่อแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน

๔. จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อเป็นการสานสัมพันธ์อันดีในชุมชน

แนวทางปฏิบัติ

๑. เมื่อเกิดเหตุ ตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง โดยมี ผู้บริหาร ตัวแทนครู ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม

๒. หากผู้เสียหายจำเป็นต้องได้รับความคุ้มครอง ประสานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. รายงานผู้บังคับบัญชาทราบ

๔) ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน

๔.๑ ด้านความรุนแรง

ความรุนแรงเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำใด ๆ ก็ตามที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ทั้งทางร่างกาย วาจา จิตใจหรือทางเพศ และนำมาซึ่งอันตรายหรือความทุกข์ทรมาน ต่อผู้ถูกกระทำทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ในที่นี้ ได้แบ่งความรุนแรง ออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

๑. ความรุนแรงทางด้านร่างกาย เช่น การทุบตี ทำร้ายร่างกาย ตบ เตาะ ต่อย การใช้อาวุธ และการลงโทษเด็กนักเรียนที่เกินกว่าเหตุในสถานศึกษาและครอบครัว เป็นต้น

๒. ความรุนแรงทางด้านจิตใจ เช่น การใช้คำพูด กิริยา หรือการกระทำที่เป็นการดูถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม ต่ำว่า ให้อับอาย การกลั่นแกล้ง ทรมานให้เจ็บช้ำน้ำใจ การบังคับ ชมเชย กักขัง ควบคุม ไม่ให้แสดงความคิดเห็น การหึงหวง การเลือกปฏิบัติ การเอาัดเอาเปรียบการดักตวงผลประโยชน์ การถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับการเอาใจใส่เลี้ยงดู เป็นต้น

๓. ความรุนแรงทางเพศ เช่น การถูกละเมิดทางเพศ การพูดเรื่องลามกอนาจาร การแอบดู การจับต้องของสงวน การบังคับให้เปลื้องผ้า การบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อลดปัญหาความรุนแรงส่วนหนึ่ง จึงต้องมุ่งที่การปรับเปลี่ยนเจตคติ หรือความเชื่อเดิมๆ เพื่อให้ทุกคนเกิดความตระหนักว่าความรุนแรงสามารถเกิดขึ้น และมีผลกระทบมาก ยอมรับว่าปัญหาความรุนแรงไม่ใช่เรื่องส่วนตัวที่ต้องอับอายหรือปกปิด แต่ต้องแสวงหาวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วต้องหาทางแก้ไข ตลอดจนแสวงหาข้อมูลเรื่องวิธีการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และแหล่งช่วยเหลือต่าง ๆ

แนวทางป้องกัน

การป้องกันการใช้ความรุนแรงในเด็กนักเรียนนั้น ไม่ควรทำเพียงเพื่อเพราะต้องการเร่งหาทางออกแบบชั่วคราว ชั่วยามในเวลาที่มีเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้น จากนั้นก็เงียบหายไปเหมือนไฟไหม้ฟาง ซึ่งไม่สามารถป้องกันแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว และรุนแรงในระยะยาวได้อย่างแท้จริง ดังนั้นการคุ้มครองและช่วยเหลือ เด็กนักเรียนจึงเป็นการป้องกันและปกป้องเด็กนักเรียน จากความรุนแรง การแสวงหาประโยชน์ การละเลยทอดทิ้ง หรือรูปแบบการกระทำต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อร่างกายและจิตใจ การพัฒนาและศักดิ์ศรีของเด็กนักเรียน ดังนี้

๑. จัดทำโครงการเพื่อเสนอแนวทางแก้ไขและป้องกันอย่างชัดเจน และเป็นขั้นตอน จัดทำแผนยุทธศาสตร์ระยะสั้น และพัฒนาครูให้เป็นแบบอย่าง สามารถแก้ไขรุนแรงที่เกิดขึ้นจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ให้เด็กนักเรียนเห็นคุณค่าศักยภาพของตัวเอง โดยสอดแทรกค่านิยม รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย เน้นการใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

๒. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีบทบาทสำคัญต้องทำคือ การแก้ไขป้องกันการใช้ความรุนแรงให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี

๓. จัดให้มีช่องทางการสื่อสารระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ภาครีหรือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาความรุนแรงที่เกิดกับเด็กนักเรียนได้ทันต่อสถานการณ์ เช่น สายด่วน ข้อความทางโทรศัพท์ (SMS) LINE และเว็บไซต์ แจ้งข่าวกรณีเด็กนักเรียนขาดเรียน/กิจกรรมของสถานศึกษา เป็นต้น

๔. ครูจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการ คุณธรรมจริยธรรม สร้างความตระหนักในคุณค่าแห่งตน ความมุ่งมั่นอนาคตและความสำเร็จ การคิดวิเคราะห์ การยับยั้งชั่งใจ ทักษะการควบคุมอารมณ์ เป็นต้น

๕. ครูเวรประจำวัน คณะกรรมการนักเรียน สภานักเรียน ยามรักษาความปลอดภัย ดูแลรักษาความปลอดภัยแก่เด็กนักเรียน ทุกอาคาร บริเวณจุดอับ จุดเสี่ยง ตลอดจนดูภาพจากกล้องวงจรปิด ที่ติดไว้ทั่วบริเวณสถานศึกษา หากมีสิ่งบอกร่องเหตุว่าจะเกิดความรุนแรงให้เร่งรีบดำเนินการแจ้งผู้เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหาทันที เช่น มีคนแปลกหน้ามาบริเวณหน้าสถานศึกษา พกพาอาวุธซึ่งขังกรยานยนต์ ฯลฯ

๖. พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือคนในครอบครัวเป็นผู้ใกล้ชิด และมีบทบาทสำคัญในการลดแรงกระตุ้นพฤติกรรมก้าวร้าว และความรุนแรงในเด็กนักเรียน โดยการขัดเกลาพฤติกรรมลูกตั้งแต่ปฐมวัย เช่น การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก ให้เวลากับลูกอย่างเพียงพอ ไม่ปล่อยปละละเลยลูก ในการรับสื่อหรือการคบเพื่อน และเอาใจใส่ในเรื่องต่าง ๆ เมื่อพบเห็นลูก มีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่ควรเพิกเฉย แต่ควรเรียกมาพูดคุย สื่อสารกับลูกด้วยความรัก และมีเหตุผลเป็นหลัก ว่าสิ่งใดทำได้ สิ่งใดทำไม่ได้ เพราะเหตุใด และผลที่จะเกิดตามมานั้นคืออะไร

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. กรณีเกิดเหตุความรุนแรงในสถานศึกษาหรือบริเวณใกล้เคียง ครูผู้ประสบเหตุพิจารณาว่า เหตุการณ์นั้น ๆ รุนแรงเพียงใด สามารถหยุดพฤติกรรมของเด็กนักเรียนได้ด้วยตนเองหรือไม่ เพียงใด หากเกินกำลังให้หาคนช่วยเหลือในการระงับเหตุ แล้วแจ้งให้ครูที่ปรึกษาผู้เกี่ยวข้อง และผู้บริหารสถานศึกษาทราบทันที
๒. ครูที่ปรึกษา/ครูผู้ประสบเหตุ พุดคุย ให้กำลังใจ สร้างความไว้วางใจแก่เด็กนักเรียน รอจนเด็กนักเรียนผ่อนคลายลง เชิญผู้ปกครองมาพบเด็กนักเรียนด้วยตนเองที่สถานศึกษาเพื่อรับทราบข้อเท็จจริงจากคำบอกเล่าของเด็กนักเรียนเอง แล้วร่วมกันแสวงหาแนวทางช่วยเหลือเด็กนักเรียน ไม่ให้กลับไปกระทำพฤติกรรมความรุนแรงขึ้นอีก
๓. หากคู่กรณีอยู่ในสถานศึกษาเดียวกันให้หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากัน และเมื่อความขัดแย้งลดลง ครูฝ่ายปกครองจึงจัดให้ทั้งสองฝ่ายได้พบ เพื่อปรับความเข้าใจและสร้างความรักความสามัคคีกัน
๔. หากคู่กรณีเป็นบุคคลภายนอกสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายบุคลากรที่เหมาะสมเป็นผู้ดำเนินการในการแก้ไขปัญหา
๕. จัดให้มีที่ปรึกษาสำหรับเด็กนักเรียน ที่อยู่ระหว่างปรับพฤติกรรม คอยช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษา
๖. ประสานทีมสหวิชาชีพ ในกรณีต้องส่งต่อภายนอก
๗. กรณีเหตุการณ์รุนแรง ให้รายงานข้อมูลรายละเอียดเบื้องต้นอย่างเป็นทางการภายใน ๒๔ ชั่วโมง ถึง ฉก.ชน.สพป. ชลบุรี เขต ๒
๘. เมื่อเด็กนักเรียนถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมตัว หรือมอบตัว ทางสถานศึกษาต้องออกหนังสือรับรองการเป็นนักเรียนให้
๙. กรณีต้องการใช้ตำแหน่งหน้าที่ของข้าราชการในการประกันตัวเด็กนักเรียน สามารถใช้ตำแหน่งประกันตัวได้

แนวทางการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่

๑. กรณีเด็กนักเรียนถูกดำเนินคดี ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รายงานให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบทันที
๒. มอบหมายทีม ฉก.ชน.สพป.ชลบุรี เขต ๒ เข้าประสานช่วยเหลือกับสถานศึกษาทันที
๓. รายงานข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นทางการเบื้องต้นภายใน ๒๔ ชั่วโมง
๔. กรณีมีสื่อมวลชนเข้าติดตามสถานการณ์ให้รายงาน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา และรายงานให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบทันที

๕. ด้านสุขภาพ

๕.๑ ภาวะจิตเวช

ปัญหาสุขภาพจิต จิตเวช ฆ่าตัวตาย ส่งผลกระทบต่อสังคม และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจ สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ถ้าขาดการจัดการดูแลที่ไม่เหมาะสม อาจเกิดการเจ็บป่วย การฆ่าตัวตาย ทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรของประเทศ

ภาวะทางจิตเวช หมายถึง ผู้ที่มีการแสดงออกที่เปลี่ยนแปลงไป ในด้านอารมณ์ ความคิดหรือพฤติกรรม ซึ่งผู้นั้นต้องได้รับการช่วยเหลือ เพราะถ้าปล่อยไว้อาจเกิดอันตรายต่อตนเองและผู้อื่นได้

แนวทางการป้องกัน

๑. ใช้กระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ครูที่ปรึกษาดูแล เอาใจใส่เด็กนักเรียนอย่างใกล้ชิดจะทำให้มีโอกาสรับรู้ปัญหา
๒. ผู้บริหารสถานศึกษาย้ำให้ครูที่ปรึกษา/ครูผู้สอน ประเมินและสังเกตเด็กนักเรียนในทุกครั้งก่อนการสอนหรือทำกิจกรรม
๓. จัดกิจกรรมทักษะชีวิตในสถานศึกษา

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. ครูตรวจสอบข้อมูลประวัติเด็กนักเรียนโดยใช้กระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนการบันทึกข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลตามแบบรายงาน ฉก.๐๑
๒. รายงานผู้บังคับบัญชา ร่วมปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษา
๓. ผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการเกี่ยวข้องกับเด็กนักเรียนตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ
๔. เชิญผู้ปกครอง/หรือผู้ที่เด็กนักเรียนไว้วางใจ หรือผู้ที่เด็กนักเรียนร้องขอ มาพูดคุย และให้คำปรึกษา
๕. กรณีเด็กนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิต จิตเวช ก้าวร้าว ความรุนแรง เสี่ยงต่อการทำร้ายผู้อื่น ทำร้ายตนเอง หรือได้รับอันตราย ประสานทีมสหวิชาชีพเพื่อช่วยเหลือ/ส่งต่อเด็กนักเรียน
๖. สรุปรายงานผลการดำเนินการแก่ผู้บริหาร
๗. บันทึกในสมุดหมายเหตุประจำวันของสถานศึกษา
๘. จัดทำเป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นข้อมูล และแนวทางในการปกป้อง ค้ำครอง ช่วยเหลือเด็กนักเรียนต่อไป

ข้อสังเกต

ในการประเมิน ถ้าพบอาการที่อาจเกิดอันตรายแก่ตัวเด็กนักเรียนหรือผู้อื่นได้ จะต้องให้การดูแลอย่างใกล้ชิดและเร่งด่วนให้ประสานการส่งต่อ คือ

๑. ระดับความรู้สึกตัว สับสน งุนงง ไม่ค่อยรู้สึกตัว หรือไม่รู้สึกตัว
๒. ลักษณะที่ปรากฏ มีพฤติกรรมรุนแรง เช่น เอะอะ ก้าวร้าว หรือไม่เป็นมิตร พกอาวุธ แสดงท่าทางต่อสู้อ หรือมีการเคลื่อนไหวตลอดเวลา หรือเกือบตลอดเวลา ระมัดระวังตัวมาก หวาดระแวง หรือหวาดกลัว
๓. มีอารมณ์ซึมเศร้าอย่างรุนแรง (โดยจะร่วมกับความคิดหรือความพยายามฆ่าตัวตายหรือไม่ก็ตาม) อารมณ์โกรธ โดยเฉพาะอารมณ์โกรธที่เด็กนักเรียนควบคุมไม่ได้
๔. ความคิด มีความคิดจะฆ่าตนเองหรือฆ่าผู้อื่น ความคิดหวาดระแวงว่าจะมีคนมาทำร้าย ความรู้สึกผิด ความคิดว่าตนเองไร้ค่า หมดหวัง ขาดที่พึ่ง และโดดเดี่ยว
๕. การรับรู้ (perception) มีประสาทหลอนทางหูเป็นเสียงตำหนิ เสียงด่า เสียงสาปแช่ง เสียงขู่ จะทำร้าย หรือเสียงสั่งให้กระทำพฤติกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะให้ทำร้ายตนเองหรือผู้อื่น เห็นภาพหลอน เช่น ภาพปีศาจมาหลอกหลอน หรือภาพคนถืออาวุธจะทำร้าย รวมทั้งการแปลสิ่งเร้าผิด เช่น เห็นกิ่งไม้ใกล้ ๆ เป็นงูพิษ กำลังจะกัดตน เป็นต้น

แนวทางการดำเนินงานของ สพป.

๑. ผอ.สปป. รายงานเหตุให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบทันที กรณีเร่งด่วน
๒. มอบทีม อ.ก.ช.น.สปป. เข้าประสานทีมสหวิชาชีพช่วยเหลือกับสถานศึกษาทันที
๓. รายงานข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นทางการเบื้องต้นภายใน ๒๔ ชั่วโมง
๔. กรณีสื่อมวลชนเข้าติดตามสถานการณ์ให้รายงาน ผอ.สปป. สพฐ. และเลขาธิการ กพฐ. ทันที
๕. รายงานสถานการณ์ให้ผู้บังคับบัญชาทราบเป็นระยะ ๆ จนการช่วยเหลือเสร็จสิ้นกระบวนการ

๕.๒ ตั้งครรภในวัยเรียน

ตั้งครรภในวัยเรียน หมายถึง เด็กนักเรียนที่ตั้งครรภหรือสงสัยว่าตั้งครรภ ไม่ได้มีการวางแผนจะให้เกิดขึ้น โดยมีสาเหตุจากการไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการตั้งครรภและการคุมกำเนิด การถูกข่มขืน จนตั้งครรภ ตลอดจนความไม่พร้อมในด้านภาวะต่าง ๆ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การไม่รับผิดชอบของบิดาเด็กในครรภ เป็นต้น

แนวทางการป้องกัน

๑. ใช้กระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา / ครูผู้สอน เอาใจใส่เด็กนักเรียนอย่างใกล้ชิด และต้องทำงานเป็นทีม
๒. สถานศึกษาสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคน ถึงแนวปฏิบัติของสถานศึกษาในการป้องกัน แก่ไข และให้ความช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่มีเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภในวัยเรียน
๓. จัดทำฐานข้อมูลเด็กนักเรียนทุกคนตามกระบวนการคัดกรองระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งมีรายชื่อเด็กนักเรียนที่มีแนวโน้มที่จะออกกลางคันหรืออยู่ในภาวะเสี่ยงด้านต่าง ๆ และเฝ้าระวังช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่มีปัญหา โดยการจัดการศึกษาด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม หากไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ให้ส่งต่อจะเป็นภายในหรือภายนอกแล้วแต่กรณี
๔. ให้สถานศึกษากำหนดมาตรการในการเฝ้าระวังเด็กนักเรียนหญิงและเด็กนักเรียนชายกลุ่มเสี่ยงที่อาจจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร โดยเน้นการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาเชิงลึก

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. ตรวจสอบข้อมูลเด็กนักเรียนโดยใช้กระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
๒. ครูให้การแนะนำและช่วยเหลือเด็กนักเรียนในเบื้องต้นทั้งสองฝ่าย และบันทึกข้อมูลตามแบบรายงาน อ.ก.๐๑
๓. พาเด็กนักเรียนตรวจร่างกาย
๔. เชิญผู้ปกครองของคู่กรณี หรือผู้ที่เด็กนักเรียนไว้วางใจ หรือผู้ที่เด็กนักเรียนร้องขอ มาพูดคุย รับทราบเหตุการณ์ และให้คำปรึกษา
๕. จัดผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการเกี่ยวข้องกับเด็กนักเรียนตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ
๖. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการช่วยเหลือและทีมสหวิชาชีพ เช่น สปพ. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บ้านพักเด็กและครอบครัว โรงพยาบาล เป็นต้น
๗. ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ หรือจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กก้าวพลาด
๘. สถานศึกษาต้องไม่ผลักดันให้เด็กนักเรียนออกจากสถานศึกษา ต้องหาทางช่วยเหลือ เด็กนักเรียนตามความเหมาะสม รวดเร็ว และปลอดภัย ทั้งประสานทีมสหวิชาชีพในการช่วยเหลือ/ส่งต่อ
๙. สรุปรายงานผู้บริหารสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินงานของ สพป.

๑. ผอ.สปป. รายงานเหตุให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบ ทันที
๒. มอบทีม ฉก.ชน.สปป. เข้าประสานช่วยเหลือกับ สถานศึกษาทันที
๓. รายงานข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นทางการเบื้องต้น ภายใน ๒๔ ชั่วโมง
๔. กรณีสื่อมวลชนเข้าติดตามสถานการณ์ให้รายงาน ผอ.สปป. ทันที
๕. รายงานสถานการณ์ให้ผู้บังคับบัญชาทราบเป็นระยะ ๆ จนกว่า การช่วยเหลือเสร็จสิ้น

กระบวนการ

๕.๓ เด็กนักเรียนติดเกม/อินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน

เด็กนักเรียนติดเกม/อินเทอร์เน็ต หมายถึง เด็กนักเรียนที่หมกมุ่นกับการเล่นเกม/อินเทอร์เน็ต และไม่สามารถควบคุมตนเองในเวลาที่กำหนด ถ้าไม่ได้เล่นจะกระวนกระวายใจมาก บางคนเล่นข้ามวันข้ามคืน การติดเกมหรืออินเทอร์เน็ตส่งผลกระทบต่อตัวเด็กนักเรียน เช่น ไม่สนใจเรียน การเรียนตกต่ำ ขาดความรับผิดชอบ หนีเรียนเพื่อไปเล่นเกม ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและสัมพันธภาพทางสังคมเสีย

เด็กนักเรียนเล่นพนัน หมายถึง เด็กนักเรียนที่มีพฤติกรรมการเล่นเอาเงินสิ่งของมีค่า ด้วยการเสี่ยงโชค หรือใช้ความสามารถ โดยคาดเดาผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ความชำนาญ เล่ห์เหลี่ยม ไหวพริบและฝีมือ รวมทั้งโชค ถ้าเล่นพนันจนติดเป็นนิสัยจะส่งผลให้เด็กนักเรียนนั้น ขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

แนวทางการป้องกัน

๑. สถานศึกษามีมาตรการกำกับดูแล กรณีเด็กนักเรียนติดเกม/อินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน
๒. ให้ความรู้ ความเข้าใจ ประโยชน์และโทษของการเล่นเกม/อินเทอร์เน็ต
๓. ครูช่วยดูแลเด็กนักเรียนเพื่อป้องกันปัญหาการติดเกม/อินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน โดยการติดตามพฤติกรรมของเด็กนักเรียน อาจมอบหมายงาน ให้เด็กนักเรียนได้ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ที่ท้าทาย เสริมสร้างความรู้สึกรักที่มีคุณค่าในตนเอง รวมถึงการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในโรงเรียน
๔. ขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ช่วยดูแลเด็กนักเรียน เรื่องการเล่นเกม/อินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน
๕. จัดกิจกรรมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตร่วมกันระหว่างบ้าน สถานศึกษา และชุมชน

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. ครูที่ปรึกษา/ครูผู้สอน ให้คำแนะนำ คำปรึกษา วิธีการใช้สื่อให้เป็นประโยชน์ในด้านการศึกษา หาแหล่งเรียนรู้โดยให้คํานงานจากอินเทอร์เน็ตมาเสนอ เพื่อที่เด็กนักเรียนจะได้มีความรู้ด้านอื่นด้วย จะได้ไม่เล่นเกมเพียงอย่างเดียว
๒. เชิญผู้ปกครองพบปะพูดคุยปัญหา หรือใช้วิธีการเยี่ยมบ้าน เพื่อสืบเสาะหาข้อเท็จจริง หาแนวทางการแก้ไขเพื่อสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างเด็กนักเรียน ผู้ปกครอง และสถานศึกษา ปรับพฤติกรรม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมสร้างแรงจูงใจ และการเสริมแรงอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง
๓. ปรับพฤติกรรมแบบค่อยเป็น ค่อยไปอย่างสม่ำเสมอและติดตามประเมินผลพฤติกรรมเป็นระยะ
๔. หากพบว่าเด็กนักเรียนยังมีพฤติกรรมติดเกม/อินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน ให้สถานศึกษาประสานทีมสหวิชาชีพให้ความช่วยเหลือต่อไป

๕.๔ ยาเสพติด

ยาเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีการใด ๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ ในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้น เป็นลำดับ มีอาการถอนยา เมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และ สุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง

แนวทางการป้องกัน

๑. เสริมสร้างภูมิคุ้มกันและทักษะชีวิตให้เด็กนักเรียน
๒. จัดกิจกรรมการป้องกัน ฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา
๓. พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เข้มแข็ง
๔. การดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาควรให้เด็กนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยมีครูเป็นผู้คอยให้การสนับสนุน ให้คำแนะนำและดูแล
๕. สถานศึกษาต้องดำเนินการตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติด และอบายมุขของกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายของ สพฐ.

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. ครูที่ปรึกษาคัดกรองเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคล ให้ได้ออกมา ๔ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ/ติด และกลุ่มค้า
๒. หากครูที่ปรึกษาพบเด็กนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ/ติด ให้เชิญผู้ปกครองพบปะพูดคุยปัญหา หรือใช้วิธีการเยี่ยมบ้าน
๓. กรณีพบเด็กนักเรียนเสพยาเสพติดหรือมียาเสพติดไว้ในครอบครองให้ดำเนินการ ดังนี้
  - ๓.๑ ติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน
  - ๓.๒ ดำเนินการตามแนวทางการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนกลุ่มเสพ/ติด โดยเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา
  - ๓.๓ ติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการดำเนินการให้ผู้บริหารสถานศึกษารับทราบ
  - ๓.๔ สถานศึกษารายงาน สพป.
๔. กรณีพบว่านักเรียนเป็นผู้ค้า ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการตามกฎหมาย
๕. กรณีเด็กนักเรียนถูกควบคุมตัว หรือเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมให้สถานศึกษาดำเนินการออกหนังสือรับรองการเป็นนักเรียน เพื่อเป็นหลักฐานประกอบ

แนวทางการดำเนินงานของ สพป.

๑. รับแจ้งเหตุจากสถานศึกษาและบุคคลอื่น ๆ
๒. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และทีมสหวิชาชีพเพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กนักเรียน
๓. ทีมเจ้าหน้าที่ ฉก.ชน.สปป. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล เยี่ยมบ้าน สอบถามบุคคลแวดล้อม ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ได้รับมอบหมาย
๔. ประเมินผล วิเคราะห์สถานการณ์ และตรวจสอบข้อเท็จจริง
๕. ประชุมผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้อง และทีมสหวิชาชีพ ร่วมปรึกษา เพื่อวางแผนการให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อดำเนินการสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กนักเรียนต่อไป

๖. ติดตามประเมินสถานการณ์เป็นระยะ ๆ
๗. การติดตามประเมินผลในการส่งต่อซึ่งสามารถดำเนินการได้ ๒ วิธี คือ
  - ๗.๑ กรณียุติเรื่อง ดำเนินการเมื่อเด็กนักเรียนคนดังกล่าว ได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือ
  - ๗.๒ กรณีปรับเปลี่ยนวิธีการให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน หลังจากพบว่าเด็กนักเรียนยังมีปัญหา ไม่สามารถคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนได้ ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการแก้ไขปรับเปลี่ยนวิธีการในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนต่อไป

๕.๕ อุปทานหมู่

อุปทานหมู่ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลตั้งแต่ ๑ คนขึ้นไป ที่มีความเชื่อมรุ่มกัน และมีการแสดงออกอาการทางร่างกาย

ลักษณะอาการ ปวดศีรษะ มึนงงศีรษะ คลื่นไส้ ปวดท้อง เกร็งท้อง อ่อนเพลีย ง่วง เจ็บปวดในคอ หายใจลำบาก หรือหายใจหอบเร็ว ชักเกร็งตัว เป็นลมหมดสติ อาการเหล่านี้คงอยู่เพียงชั่วคราว มีการแพร่กระจายไปสู่คนอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน และมีการฟื้นตัวเร็วกลับมาเป็นปกติ ซึ่งเมื่อตรวจทางการแพทย์แล้วไม่พบว่ามีสาเหตุมาจากโรคทางกาย

วิธีดูแล คือ แยกเด็กนักเรียนคนแรก ที่เกิดอาการออกจากกลุ่ม เพื่อปฐมพยาบาลและประเมินอาการ โดยทำให้ร่างกายผ่อนคลาย ได้พักผ่อนสักพัก อาการจะดีขึ้นจนเป็นปกติได้ แต่หากกลับเข้าไปในกลุ่ม อาจเกิดอาการซ้ำได้อีก หากความเชื่อยังคงมีอยู่ จากนั้นให้ประเมินสภาพจิตใจร่วมกับสิ่งแวดล้อม หรือพูดคุยให้คลายความกังวล ทำจิตบำบัดรายบุคคล เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเป็นซ้ำ โดยอาจให้หยุดเรียนหรือทำงานสักพัก โดยเฉพาะราย ที่มีอาการคนแรกที่ทำให้ผู้อื่นเกิดอาการเดียวกัน

แนวทางการป้องกัน

๑. ครูที่ปรึกษา/ครูประจำหอ ศึกษาเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคล จะทำให้มีโอกาสรับรู้ปัญหาของเด็กนักเรียนได้
๒. ครูที่ปรึกษามีการเยี่ยมบ้านเด็กนักเรียน เพื่อจะได้พูดคุยรับรู้ปัญหา และสภาพแวดล้อม
๓. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งให้ครูประจำวิชา ครูที่ปรึกษา หมั่นสังเกตสภาพร่างกาย และจิตใจของเด็กนักเรียนในทุกครั้ง ก่อนการสอนหรือทำกิจกรรม

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. ครูตรวจสอบข้อมูลประวัติเด็กนักเรียนโดยใช้กระบวนการช่วยเหลือนักเรียนการบันทึกข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลตามแบบรายงานฉก.๐๑
๒. แยกเด็กนักเรียนคนแรกที่เกิดอาการออกจากกลุ่ม
๓. ปฐมพยาบาลเด็กนักเรียนทุกคนที่เกิดอาการ และประเมินอาการ
๔. ผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการเกี่ยวข้องกับเด็กนักเรียนตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ
๕. ถ้าอาการไม่ดีขึ้น ประสานหน่วยงานภายใน/ภายนอก เพื่อประสานการส่งต่อช่วยเหลือแก่เด็กนักเรียน
๖. สรุปรายงานผลการดำเนินการแก่ผู้บริหารสถานศึกษา
๗. ในรายที่เร่งด่วนประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล สพป. สถานีตำรวจ เป็นต้น
๘. จัดทำเป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการปกป้อง คุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนต่อไป

แนวทางการดำเนินงานของ สพป.

๑. ผอ.สปป. รายงานเหตุให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบทันที
๒. มอบทีม ผก.ชน.สปป./สพม. เข้าประสานช่วยเหลือกับสถานศึกษาทันที
๓. รายงานสถานการณ์ให้ผู้บังคับบัญชาทราบเป็นระยะ ๆ จนการช่วยเหลือเสร็จสิ้นกระบวนการ
๔. กรณีสื่อมวลชนเข้าติดตามสถานการณ์ให้รายงาน ผอ.สปป. ทันที

๕.๖ โรคติดต่อในสถานศึกษา

โรคติดต่อ คือ โรคที่สามารถถ่ายทอดติดต่อกันได้ระหว่างบุคคลโดยมีเชื้อจุลินทรีย์ต่าง ๆ เป็นสาเหตุของโรค และถึงแม้ว่าเชื้อโรคจะเป็นตัวก่อเหตุ แต่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของมนุษย์ก็เป็นปัจจัยร่วม ที่สำคัญที่จะทำให้เกิดโรคติดต่อนั้น ๆ กรมอนามัยได้รวบรวมนิยามของโรคติดต่อจากพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พุทธศักราช ๒๕๒๓ หมายถึง โรคซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศให้เป็นโรคติดต่อสำหรับทั่วประเทศ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเฉพาะในเขตของตน ประกาศให้เป็นโรคติดต่อในกรณีที่ตรวจพบหรือมีเหตุสงสัยว่าโรคใดโรคหนึ่ง เป็นโรคซึ่งอาจติดต่อแพร่ระบาดเป็นอันตรายแก่ประชาชนได้ โรคติดต่ออันตราย หมายความว่า โรคติดต่อ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศ (รายละเอียดคู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๖ หน้า ๑๐๘-๑๒๑)

แนวทางการป้องกัน

๑. การตรวจร่างกายเด็กนักเรียนก่อนรับเข้าเรียน ซึ่งเด็กนักเรียนทุกคนควรได้รับการตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละครั้ง เด็กนักเรียนที่มีโรคประจำตัวควรได้รับการดูแลจากแพทย์อย่างใกล้ชิด และควรมีสสมุดบันทึกประวัติการตรวจสุขภาพประจำตัวทุกคน
๒. ครู เจ้าหน้าที่อื่นๆ ผู้ประกอบการอาหาร ผู้ขายอาหาร ฯลฯ ควรได้รับการตรวจสุขภาพจากแพทย์อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง
๓. สถานศึกษาต้องมีการจัดการสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะโดยปฏิบัติตามหลักสุขาภิบาลสถานศึกษา
๔. สถานศึกษาต้องมีการให้ความรู้เรื่องโรคติดต่อโดยตรง รวมถึงการขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพมาเป็นวิทยากรให้กับเด็กนักเรียนตามโอกาสที่เหมาะสม

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. คัดกรองนักเรียน แยกเด็กนักเรียนที่ป่วยออก
๒. ส่งต่อสถานพยาบาลใกล้เคียง หรือโทรศัพท์แจ้งศูนย์ฉุกเฉิน โทร.๑๖๖๙
๓. รายงานผู้บังคับบัญชาโดยใช้ช่องทางการสื่อสารที่รวดเร็วที่สุด
๔. แจ้งบิดา มารดา ญาติ และผู้ปกครองทราบ
๕. กรณีเป็นโรคติดต่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาปิดสถานศึกษา โดยคำแนะนำจากสถานพยาบาลในพื้นที่
๖. ทำความสะอาด ซ้ำเชื้อโรค โดยประสานกับสาธารณสุข และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่
๗. ติดตามผลเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดต่อและป้องกันการแพร่ระบาด

แนวทางการดำเนินงานของ สพป.

๑. รายงานให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบโดยทันที
๒. มอบหมายทีม ผก.ชน.สปป. ประสานให้ความช่วยเหลือกับสถานศึกษาทันที
๓. รายงานข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นทางการภายใน ๒๔ ชั่วโมง
๔. กรณีมีสื่อมวลชนเข้าติดตามข่าวสถานการณ์รายงาน ผอ.สปป. ทันที
๕. รายงานผู้บังคับบัญชาทราบเป็นระยะ ๆ จนกว่าสถานการณ์ดีขึ้น และกลับสู่ภาวะปกติ

๕.๗ ระบบสุขภาพและโภชนาการ

สถานศึกษาเป็นศูนย์รวมของนักเรียนแต่ละชุมชน ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะมีที่มาแตกต่างกัน สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว สภาพแวดล้อมของชุมชน ความเชื่อพื้นฐานด้านวัฒนธรรมในท้องถิ่น องค์ประกอบเหล่านี้จะส่งผลให้โรงเรียนเกิดความยุ่งยากในการจัดระบบดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นหากสถานศึกษาสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้บริหาร ครูอนามัยและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในเรื่องแนวทางการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ระบบสุขภาพและเรื่องโภชนาการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จะมีความศรัทธาและเชื่อมั่นต่อประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

แนวทางป้องกัน

๑. จัดน้ำดื่ม น้ำใช้ให้ปลอดภัย รวมทั้งระบบการกักเก็บน้ำ และระบบการจ่ายน้ำให้ถูกสุขอนามัยด้วย
๒. กำจัดขยะมูลฝอย เศษอาหารให้ถูกสุขลักษณะ ไม่ให้เกิดแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงวัน หนู และยุง
๓. มีส้วมถูกสุขลักษณะตามสภาพของท้องถิ่น เช่น ส้วมหลุมหรือส้วมซึม แนะนำวิธีใช้ที่ถูกต้องแก่นักเรียนและควรควบคุมให้อยู่ในสภาพที่สะอาดและใช้ได้ตลอดเวลา
๔. จัดที่ล้างมือสำหรับนักเรียนให้มีความสะดวกในการใช้
๕. ควบคุมความสะอาดในการปรุงและจำหน่ายอาหารให้ถูกสุขอนามัย มีสิ่งปกปิดกันฝุ่นละอองและแมลง
๖. จัดสถานที่และบริเวณให้ถูกสุขลักษณะ
๗. ส่งเสริมให้นักเรียนมีเครื่องใช้ส่วนตัวเป็นของตนเอง

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. คัดกรองนักเรียน แยกเด็กนักเรียนที่ป่วยออก
๒. ส่งต่อสถานพยาบาลใกล้เคียง หรือโทรศัพท์แจ้งศูนย์ฉุกเฉิน โทร.๑๖๖๙
๓. รายงานผู้บังคับบัญชาโดยใช้ช่องทางการสื่อสารที่รวดเร็วที่สุด
๔. แจ้งบิดา มารดา ญาติ และผู้ปกครองทราบ
๕. กรณีเป็นโรคติดต่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาปิดสถานศึกษา โดยคำแนะนำจากสถานพยาบาลในพื้นที่

แนวทางการดำเนินงานของ สพป.

๑. รายงานให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบโดยทันที
๒. มอบหมายทีม ผก.ชน.สปป. ประสานให้ความช่วยเหลือกับสถานศึกษาทันที
๓. รายงานข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นทางการภายใน ๒๔ ชั่วโมง
๔. กรณีมีสื่อมวลชนเข้าติดตามข่าวสถานการณ์รายงาน ผอ.สปป. ทันที
๕. รายงานผู้บังคับบัญชาทราบเป็นระยะ ๆ จนกว่าสถานการณ์ดีขึ้น และกลับสู่ภาวะปกติ

๕.๘ การจมน้ำ

การจมน้ำ เป็นสาเหตุการเสียชีวิตของเด็กนักเรียนประเภทหนึ่ง อุบัติเหตุการจมน้ำ พบว่าเกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เกิดจากความประมาท ความคึกคะนอง มองข้ามความปลอดภัย ไม่เลือกว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ควรได้รับความรู้และฝึกทักษะชีวิตเบื้องต้น เพื่อรองรับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นให้สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้อย่างถูกวิธี หรือสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นได้

แนวทางการป้องกัน

๑. สถานศึกษาควรจะมีการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องอุบัติเหตุทางน้ำ ให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องของการเอาตัวรอด เมื่อต้องประสบอุบัติเหตุทางน้ำ เช่น รู้จักหลักของการตะโกน การโยนการย่น รวมถึงการลอยตัวในน้ำแบบวิธีต่าง ๆ และที่สำคัญ คือต้องมีความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลคนจมน้ำเบื้องต้นที่ถูกต้อง นอกจากนี้สถานศึกษาควรจะให้ความรู้เรื่องของการปฏิบัติตนเมื่อต้องทำภารกิจเกี่ยวกับกิจกรรมทางน้ำด้วย

๒. สำรวจจุดเสี่ยงต่อการจมน้ำของเด็กนักเรียนในสถานศึกษาและบริเวณรอบ ๆ สถานศึกษา

๓. แจ้งเตือนจุดเสี่ยงให้เด็กนักเรียนทราบ และติดป้ายแจ้งเตือนหรือล้อมรั้ว

แนวทางการช่วยเหลือ

กรณีไม่เสียชีวิต

๑. ปฐมพยาบาลเบื้องต้นด้วยวิธีที่ถูกต้อง

๒. แจ้งเหตุต่อผู้บริหารสถานศึกษา สถานพยาบาลใกล้เคียง ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. ๑๖๖๙ และแจ้งบิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติ

๓. รายงานผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น พร้อมรายงานตามแบบรายงาน ฉก.๐๑

๔. ติดตามการช่วยเหลือในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๕.๙ เด็กนักเรียนเสียชีวิตในสถานศึกษา

เด็กนักเรียนเสียชีวิตในสถานศึกษา หมายถึง เด็กนักเรียนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของสถานศึกษาได้เสียชีวิตด้วยเหตุ ตายตามธรรมชาติ ตายผิดธรรมชาติ หรืออุบัติเหตุ ซึ่งผู้ประสบเหตุได้พบเด็กนักเรียนในสภาพที่เสียชีวิตแล้วไม่สามารถช่วยเหลือเบื้องต้นได้

แนวทางการป้องกัน

๑. จัดระบบการแนะแนวให้คำปรึกษาเด็กนักเรียน

๒. จัดอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัย

๓. จัดให้มีมาตรการเพื่อความปลอดภัยสอดส่อง ตรวจสอบตราในพื้นที่บริเวณสถานศึกษา เช่น การนำกล้องวงจรปิด จัดเวรยามรักษาการณ์ คณะกรรมการนักเรียน และสภานักเรียน

๔. จัดให้มีระบบหรือซักซ้อมให้มีการแจ้งเตือนเหตุต่าง ๆ ในสถานศึกษา

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. รับแจ้งเหตุ กรณีเด็กนักเรียนเสียชีวิตให้ตรวจสอบว่าเสียชีวิตแล้วหรือไม่

๒. แจ้งเจ้าพนักงานปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้บริหารสถานศึกษาทราบทันที

๓. แจ้งบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กนักเรียนที่เสียชีวิต

๔. กั้นบริเวณพื้นที่เกิดเหตุ ไม่ให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในที่เกิดเหตุ และอำนวยความสะดวกเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือผู้เกี่ยวข้อง

๕. รายงานผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับ
๖. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมงานบำเพ็ญกุศลศพ

แนวทางการดำเนินงานของ สพป.

๑. ผอ.สปป. รายงานเหตุให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบทันที
๒. มอบทีม ฉก.ชน.สปป. เข้าประสานช่วยเหลือกับสถานศึกษาทันที
๓. รายงานข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นทางการเบื้องต้นภายใน ๒๔ ชั่วโมง
๔. กรณีสื่อมวลชนเข้าติดตามสถานการณ์ให้รายงาน ผอ.สปป. ทันที
๕. รายงานสถานการณ์ให้ผู้บังคับบัญชาทราบเป็นระยะ ๆ จนการช่วยเหลือเสร็จสิ้นกระบวนการ

๖. ภัยอื่นๆ

๖.๑ กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา/การเรียกเก็บเงินจากเด็กนักเรียน

การไม่ได้รับความเป็นธรรม หมายถึง การที่เด็กนักเรียน บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไม่ได้รับสิทธิตามที่กฎหมายกำหนดให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน โดยได้รับการปฏิบัติ หรือถูกละเว้นการปฏิบัติจากสถานศึกษาอย่างไม่เป็นธรรม ขาดความเสมอภาค ซึ่งเป็นผลให้เสียโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

แนวทางการป้องกัน

๑. สถานศึกษาปฏิบัติตามนโยบายของ สพฐ. และกระทรวงศึกษาธิการ
๒. สถานศึกษากำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติ ตลอดจนมาตรการในการป้องกัน การไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา
๓. สถานศึกษาให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิ ระเบียบ แนวปฏิบัติ ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องระบบการศึกษาแก่เด็กนักเรียน ครู บิดามารดา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้เกี่ยวข้อง
๔. ผู้บริหารสถานศึกษา ติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา
๕. สถานศึกษาเปิดช่องทางการสื่อสารระหว่างบิดา มารดาผู้ปกครองและเด็กนักเรียน เพื่อมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน รับเรื่องร้องเรียนและตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น
๒. เชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าสู่กระบวนการเจรจา และสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันเพื่อให้ได้ข้อยุติโดยเร็ว
๓. หากการดำเนินการยังไม่ได้ข้อยุติ ให้รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบอย่างต่อเนื่อง
๔. สถานศึกษาติดตามความคืบหน้าเพื่อหาทางกำหนดมาตรการในการป้องกันและให้ความช่วยเหลือต่อไป

แนวทางการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่

๑. กรณีเด็กนักเรียนไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา การเรียกเก็บเงินจากเด็กนักเรียน ผอ.สปป. รับเรื่องร้องเรียนและตรวจสอบข้อเท็จจริง
๒. เชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าสู่กระบวนการเจรจา และสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันเพื่อให้ได้ข้อยุติโดยเร็ว
๓. กรณีการดำเนินการยังไม่ได้ข้อยุติให้รายงานเลขาธิการ กพฐ. ทราบ

๖.๒ กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา/เด็กนักเรียนออกกลางคัน

การออกเรียนกลางคัน หมายถึง การที่เด็กนักเรียนหายไปจากระบบสถานศึกษา ขาดการติดต่อกับครูที่ปรึกษาหรือครูผู้สอน จนพ้นสภาพการเป็นนักเรียนก่อนเรียนจบหลักสูตรที่กำหนดไว้ โดยมีสาเหตุมาจากตัวเด็กนักเรียน ครอบครัว สถานศึกษา หลักสูตร สภาพแวดล้อม และสังคม

แนวทางการป้องกัน

๑. สถานศึกษาปฏิบัติตามนโยบายของ สพฐ. และกระทรวงศึกษาธิการ
๒. สถานศึกษากำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติ ตลอดจนมาตรการในการป้องกันเด็กนักเรียนออกกลางคัน
๓. สถานศึกษาให้ความรู้ ความเข้าใจแก่เด็กนักเรียนผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ และแนวทางดำเนินการในการช่วยเหลือและติดตามเด็กนักเรียนมาเรียน
๔. สถานศึกษาดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อหาทางช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่ประสบปัญหาและอาจออกเรียนกลางคัน
๕. สถานศึกษาติดตาม ผลการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนที่ออกเรียนกลางคัน

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. สํารวจข้อมูลเด็กนักเรียนที่มีแนวโน้มออกเรียนกลางคัน และเด็กนักเรียนที่ออกเรียนกลางคัน
๒. สังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อแยกปัญหาและร่วมหาทางช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่มีปัญหาแต่ละด้าน
๓. ให้ความช่วยเหลือตามสภาพปัญหา และประสานเครือข่าย ผู้นำ/แกนนำชุมชน เพื่อติดตามเด็กนักเรียนให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา
๔. ติดตาม และสรุปผลการช่วยเหลือเด็กนักเรียนออกเรียนกลางคัน

๖.๓ กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา เด็กนักเรียนติด ๐ ร และ มส.

เด็กนักเรียนติด ๐ หมายถึง ผู้เรียนที่ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ ได้คะแนนต่ำกว่า ๕๐ คะแนน

เด็กนักเรียนติด ร หมายถึง ผู้เรียนที่รอ การตัดสินและยังตัดสินผลการเรียนไม่ได้ เนื่องจากผู้เรียนไม่มีข้อมูลผลการเรียนรายวิชานั้นครบถ้วน ได้แก่ ไม่ได้วัดผลระหว่างภาคเรียน/ปลายภาคเรียน ไม่ได้ส่งงานที่มอบหมายให้ทำซึ่งงานนั้นเป็นส่วนหนึ่ง ของการตัดสินผลการเรียน หรือมีเหตุสุดวิสัยที่ทำให้ประเมินผลการเรียนไม่ได้

เด็กนักเรียนติด มส หมายถึง ผู้เรียนไม่มีสิทธิเข้ารับการวัดผลปลายภาคเรียน เนื่องจากผู้เรียนมีเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนในแต่ละรายวิชา และไม่ได้รับการผ่อนผันให้เข้ารับการวัดผลปลายภาคเรียน

แนวทางการป้องกัน

๑. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนศึกษาระเบียบแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการวัดผล ประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕
๒. ประชุมครูผู้สอนเพื่อชี้แจงซักซ้อมความเข้าใจให้ทราบถึงแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. ครูผู้สอนแจ้งระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เด็กนักเรียนทราบ
๔. จัดให้มีการสอนปรับพื้นฐานความรู้ สอนซ่อมเสริม และสอบซ่อมให้กับเด็กนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. ครูฝ่ายทะเบียนวัดผล สํารวจจัดทำข้อมูลเด็กนักเรียนที่ติด ๐ ร และ มส. และแจ้งผู้ปกครองให้รับทราบผลการเรียนของเด็กนักเรียน
๒. ประชุมวิเคราะห์หาสาเหตุ และวางแผนหาแนวทางการแก้ปัญหาเด็กนักเรียนติด ๐ ร และ มส.
๓. ดำเนินการแก้ปัญหาเด็กนักเรียนติด ๐ ร และ มส. ตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑
๔. กำกับ ติดตาม ดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนติด ๐ ร และ มส.

๖.๔ เด็กนักเรียนถูกปล่อยปละ ละเลย ทอดทิ้ง

จากสภาพสังคมเศรษฐกิจในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเลี้ยงดูบุตร และท่ามกลางกระแสเศรษฐกิจสังคมที่มุ่งพัฒนาบ้านเมือง ทำให้ขาดการดูแลส่งผลกระทบต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัวและสังคม ทำให้ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลบุตรหลาน เด็กนักเรียนถูกทอดทิ้ง หรือปล่อยปละละเลย ปล่อยให้คนแก่หรือเครือญาติคอยดูแล รวมไปถึงเด็กนักเรียนที่ถูกปล่อยทิ้งให้มีชีวิตอยู่ตามลำพัง หรืออยู่กับบุคคลอื่น โดยไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ไม่ให้ความสำคัญ เพิกเฉย ไม่สนใจ ก่อให้เกิดปัญหาภัยกับเด็กนักเรียน ปัญหาของสังคมมีสภาพชีวิตอยู่ท่ามกลางความสับสน กลายเป็นการทารุณกรรมที่นำไปสู่การทารุณในรูปแบบอื่นได้อีก เช่น การลักพาตัวเด็ก การใช้แรงงานเด็ก การค้าประเวณี เป็นต้น

ดังนั้น ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กนักเรียนจึงจำเป็นต้องมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ดูแลและช่วยเหลือ ครูรู้จักเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยการเยี่ยมบ้าน การคัดกรอง การป้องกัน การแก้ปัญหา การให้คำปรึกษา และการส่งเสริม พัฒนาเด็กนักเรียนด้านความสามารถ และทักษะ ตลอดจนคุณลักษณะที่จะช่วยเสริมสร้างให้เด็กนักเรียนมีคุณภาพ และมีภูมิคุ้มกัน การดำเนินชีวิตของเด็กนักเรียนจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม การเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจที่เหมาะสม และสามารถอยู่ในสังคมอย่างปลอดภัย รวมทั้งหน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญของปัญหาและร่วมมือกันการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง

แนวทางการป้องกัน

๑. ครูรู้จักเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการเยี่ยมบ้าน การคัดกรอง การป้องกัน การแก้ปัญหา และการให้คำปรึกษา
๒. ผู้บริหารสถานศึกษากำกับให้ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอนหมั่นสังเกตสภาพร่างกายเด็กนักเรียน ทุกครั้งก่อนทำการสอน
๓. การส่งเสริมพัฒนาเด็กนักเรียนด้านความสามารถตามความถนัดความสนใจ และความต้องการของเด็กนักเรียน ตลอดจนคุณลักษณะที่จะช่วยเสริมสร้างให้เด็กนักเรียนมีคุณภาพ และมีภูมิคุ้มกัน การดำเนินชีวิต เด็กนักเรียนจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง การตัดสินใจที่เหมาะสม และสามารถอยู่ในสังคมอย่างปลอดภัย
๔. หน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญกับปัญหา และร่วมมือกันการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. ผู้บริหารสถานศึกษารับแจ้งเหตุหรือประสบเหตุ นำเด็กนักเรียนมาบันทึกข้อเท็จจริง สอบถามข้อเท็จจริงและบันทึกข้อมูลโดยละเอียด
๒. จัดทำบันทึกที่รับแจ้งเหตุพร้อมประวัติและภาพถ่ายเด็กนักเรียน
๓. แต่งตั้งคณะทำงานในการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยไปเยี่ยมบ้านเด็กนักเรียน สอบถามบุคคลแวดล้อม เช่น เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้องของเด็กนักเรียน หรือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่
๔. รายงาน ผ.ก.ช.น.สพ. ทีมสหวิชาชีพ และเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖
๕. ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น ได้แก่ เงินทุนการศึกษา ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ฯลฯ
๖. เมื่อสถานการณ์เด็กนักเรียนดีขึ้น สถานศึกษาต้องดำเนินการป้องกันและพัฒนาในสภาพปัญหาต่อไป เช่น การกำหนดบริเวณปลอดภัย การเสริมทักษะการดูแลเด็กนักเรียน ทักษะการจัดการกับปัญหา และทักษะทางสังคมให้กับผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการดำเนินงานของ สพป.

๑. รับแจ้งเหตุจากสถานศึกษาและบุคคลอื่น ๆ
๒. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และทีมสหวิชาชีพเพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กนักเรียน
๓. ทีมเจ้าหน้าที่ ผ.ก.ช.น.สพ. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล เยี่ยมบ้าน สอบถามบุคคลแวดล้อม ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ได้รับมอบหมาย
๔. ประเมินผล วิเคราะห์สถานการณ์ และตรวจสอบข้อเท็จจริง
๕. ประชุมผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้อง และทีมสหวิชาชีพ ร่วมปรึกษา เพื่อวางแผนการให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อดำเนินการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กนักเรียนต่อไป
๖. ติดตามประเมินสถานการณ์เป็นระยะ ๆ
๗. การติดตามประเมินผลในการส่งต่อซึ่งสามารถดำเนินการได้ ๒ วิธี คือ
  - ๗.๑ กรณียุติเรื่อง ดำเนินการเมื่อเด็กนักเรียนคนดังกล่าวได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือ
  - ๗.๒ กรณีปรับเปลี่ยนวิธีการให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน หลังจากพบว่าเด็กนักเรียนยังมีปัญหา ไม่สามารถคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนได้ ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการแก้ไขปรับเปลี่ยนวิธีการในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนต่อไป

๓.๒ ภัยจากอุบัติเหตุ

๑. ภัยจากอุบัติเหตุ

๑.๑ อุบัติเหตุจากอาคารสำนักงาน อาคารเรียน อาคารประกอบ

อาคารเรียนหรืออาคารประกอบของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา เป็นสิ่งก่อสร้างถาวรใช้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ อาคารเหล่านี้ย่อมเกิดการชำรุดทรุดโทรม จึงต้องได้รับการบำรุงรักษา ดูแลให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ สามารถรับน้ำหนักของบุคลากร ครู นักเรียนและอุปกรณ์ในอาคารได้ จึงจะไม่เกิดความเสียหายต่อการเกิดอุบัติเหตุแก่นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษา

การป้องกัน

๑) โครงสร้าง ส่วนประกอบของอาคาร อาทิ คาน ฝ้า เพดาน หลังคา เสา รวบบันได ประตู หน้าต่าง รางน้ำ และท่อน้ำฝน ควรมีการดำเนินการดังนี้

- ตรวจสอบโครงสร้างและส่วนประกอบอาคาร ตลอดจนอุปกรณ์ที่ติดตั้งในส่วนต่างๆ ของอาคารอยู่เสมอ
- แต่งตั้งบุคลากรในการดูแลอาคารสถานที่
- จัดทำป้ายข้อควรระวังด้านความปลอดภัยตามจุดเสี่ยงต่างๆ
- จัดให้มีแผนป้องกันและเคลื่อนย้ายกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน
- ซ่อมแซมส่วนประกอบอาคารและอุปกรณ์ติดตั้งต่างๆ ให้อยู่ในสภาพปลอดภัย
- ในกรณีพิจารณาแล้วเห็นว่าเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ให้งดใช้อาคารและรายงานผู้เกี่ยวข้อง
- ในกรณีไม่สามารถซ่อมแซมได้ ให้ขออนุญาตรื้อถอนอาคารที่ชำรุดหรืออยู่ในสภาพไม่ปลอดภัย
- เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ให้ดำเนินการตามแผนการเคลื่อนย้าย

๒) การใช้ครุภัณฑ์

- สำรอง ตรวจสอบครุภัณฑ์อยู่เสมอ
- จัดวางครุภัณฑ์ ต่าง ในสถานที่ที่เหมาะสมและปลอดภัย
- จัดทำคำแนะนำและข้อควรระวังในการใช้
- มีการอบรมและจัดทำคู่มือในการใช้ครุภัณฑ์อย่างถูกวิธี และเหมาะสมกับงาน
- ปรับปรุงซ่อมแซมครุภัณฑ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน
- ห้ามใช้ครุภัณฑ์ที่ชำรุดโดยเด็ดขาด

๓) อุปกรณ์ไฟฟ้า

- ติดตั้งระบบป้องกันกระแสไฟฟ้าลัดวงจร หรืออุปกรณ์ตัดกระแสไฟฟ้าอัตโนมัติทุกอาคาร
- ติดตั้ง ตรวจสอบอุปกรณ์ และเปลี่ยนอุปกรณ์ไฟฟ้า ตามอายุการใช้งานตามมาตรฐานการไฟฟ้า โดยช่างไฟฟ้า
- จัดหาช่างไฟฟ้าที่ชำนาญการมาตรวจสอบระบบสายไฟในอาคารและจัดทำรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ อย่างน้อยปีละครั้ง
- ให้ความรู้แก่บุคลากร นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าอย่างถูกวิธี
- ติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิง ไว้บริเวณรอบๆ อาคาร หรือในบริเวณที่เป็นพื้นที่เสี่ยง

๔) ห้องน้ำห้องส้วม

- ตรวจสอบอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้และปลอดภัย
- ห้องน้ำ ห้องส้วม ควรเหมาะสมกับสภาพวัยของนักเรียน
- การใช้ห้องน้ำของเด็กอนุบาล ควรมีครูดูแลอย่างใกล้ชิด
- ดูแลความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ
- กำหนดแนวปฏิบัติในการใช้ห้องน้ำ ห้องส้วมอย่างปลอดภัย
- จัดให้มีฝาปิดบ่อเกรอะให้มิดชิด

๑.๒ อุบัติเหตุจากบริเวณสถานศึกษา

อุบัติเหตุส่วนใหญ่ที่พบ มักจะเกิดจากการพลัดตก หกล้ม จากการวิ่งซุกซนของนักเรียน หรือการเล่นกีฬา ทำให้เกิดบาดเจ็บ กระดูกหัก ข้อเคล็ด เป็นต้น สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษในเรื่องความปลอดภัย และต้องกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุให้เป็นรูปธรรม สามารถปฏิบัติตามได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ปลอดภัย

การป้องกัน

๑) รั้วและประตู

- จัดให้มีผู้รับผิดชอบและหมั่นตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ ในกรณีที่มีการชำรุด ต้องเร่งแก้ไขปรับปรุงให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

- จัดให้มีป้ายคำเตือนเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ในกรณีที่มีการซ่อมแซมรั้วถอน ต้องจัดให้มีแนวกันเพื่อความปลอดภัย

๒) บ่อน้ำ สระน้ำ บ่อเลี้ยงปลา ฝ่องน้ำ

- จัดให้มีฝาปิดบ่อน้ำ และมีเครื่องสูบน้ำหรือคันโยก แทนการตัดน้ำ

- จัดให้ครูควบคุมดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด กรณีที่มีกิจกรรมใกล้บ่อน้ำ

- จัดทำรั้วหรือแนวเขตโดยรอบบ่อน้ำ สระน้ำ บ่อเลี้ยงปลา และจัดทำป้ายคำเตือนกำหนด

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้

- จัดให้มีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบฝ่องน้ำ ถังเก็บน้ำ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้อยู่เสมอ

- ติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง ให้ทั่วถึง

- ส่งเสริมให้มีการสอนว่ายน้ำให้นักเรียนทุกคนในสถานศึกษา

๓) เขตก่อสร้างและกองวัสดุ

- จัดทำแนวเขตก่อสร้าง เพื่อป้องกันนักเรียนเข้าไปในบริเวณดังกล่าว

- กำหนดให้ผู้ก่อสร้างติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันเศษวัสดุตกหล่น นอกบริเวณการก่อสร้าง

- จัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ในการก่อสร้างซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายให้มิดชิด

- ตรวจสอบการใช้อุปกรณ์การก่อสร้างให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ปลอดภัยมีระยะเวลาการ

ตรวจสอบอย่างชัดเจน

- จัดให้มีเจ้าหน้าที่กำกับดูแลการก่อสร้างอย่างใกล้ชิด หากพิจารณาแล้วว่าจะเป็นอันตรายแก่นักเรียน ให้เลี่ยงไปปฏิบัติในเวลาเลิกเรียนหรือวันหยุดราชการ

๔) ต้นไม้

- จัดให้มีเจ้าหน้าที่ตัดแต่งกิ่งไม้ให้อยู่ในสภาพปลอดภัยอยู่เสมอ หมั่นตรวจสอบและกำจัดแมลงมีพิษ

- จัดให้มีผู้รับผิดชอบตรวจสอบต้นไม้ที่ตายแล้ว โดยเร่งดำเนินการตัดทิ้งหรือต้นไม้ที่มีผลขนาดใหญ่ให้หมั่นเก็บผลตามเวลาที่เหมาะสม

- ให้ความรู้และสร้างความตระหนักแก่นักเรียนเกี่ยวกับอันตรายที่เกี่ยวกับต้นไม้ เช่น พิษของยางไม้ พิษของเกสร และหนาม เป็นต้น

- ห้ามอยู่ใต้ต้นไม้ขณะที่มีลมพายุหรือฝนตก

- หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปีนต้นไม้

- จัดแนวเขตป้องกันและเลือกพันธุ์ไม้ที่จะปลูกในบริเวณโรงเรียนให้เหมาะสม

๕) สนามเด็กเล่น สนามกีฬา

- จัดให้มีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสนามและอุปกรณ์เครื่องเล่นในสนามเด็กเล่น สนามกีฬา ให้อยู่ในสภาวะพร้อมใช้งานได้อย่างปลอดภัย เช่น แป้นบาส เสากีฬาชนิดหล่อฐานด้วยล้อยาง เสาประตูฟุตบอล
- จัดทำป้ายกำหนดและวิธีการใช้เครื่องเล่นทุกชนิดในสนาม
- จัดให้มีการรู้และแนวทางปฏิบัติแก่นักเรียนในกรณีที่นักเรียนพบสิ่งแปลกปลอม ซึ่งอาจเป็นวัตถุระเบิดหรือวัตถุอันตรายอื่นๆ
- บำรุงรักษาและดูแลความสะอาดโดยรอบ เพื่อให้ปราศจากวัตถุที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตราย เช่น ตะปู ไม้เสียบลูกชิ้น เศษแก้ว

๖) เต่าเผาขยะและที่ทิ้งขยะ

- จัดให้มีถังขยะแยกประเภท เพื่อสะดวกในการจัดทำลาย
- จัดให้มีการส่งเสริมความรู้และปลูกจิตสำนึก และสร้างนิสัยการทิ้งขยะอย่างถูกวิธี
- การทำลายหรือแปรสภาพ ให้เลือกใช้วิธีการ และเวลาอย่างเหมาะสม เช่น การทำลายสารเคมี กระจกสีสเปรย์ หลอดไฟฟ้า เศษแก้ว เป็นต้น
- จัดให้มีแนวเขตห้ามเข้าใกล้บริเวณเต่าเผาขยะและที่ทิ้งขยะ

๗) เครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์ต่างๆ

เครื่องมือ หมายถึง อุปกรณ์ประกอบการทำงานที่ใช้มือถือ เช่น เลื่อย ค้อน ไขควง จอบ เสียม และอุปกรณ์ต่างๆ ที่เคลื่อนย้ายได้

- เลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสมกับงาน
- ให้เครื่องมือให้ถูกวิธี
- รักษาเครื่องมือให้อยู่ในสภาพดีเสมอ
- เก็บรักษาเครื่องมือให้อยู่ในที่ปลอดภัย
- ในระหว่างการทำงานควรวางเครื่องมือให้เป็นระเบียบเพื่อความปลอดภัย
- จัดทำคู่มือการใช้ การบำรุงรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่างๆ ในแต่ละประเภท
- แนะนำ สาธิต และควบคุมการใช้งานอุปกรณ์อย่างถูกวิธี

๑.๓ การเดินทางไป - กลับ

๑) การเดินทางเท้าของนักเรียน

- ต้องจัดทำคู่มือกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสัตว์ คนร้าย หรือยานยนต์ที่ใช้ทางร่วมกัน
- จัดระบบรักษาความปลอดภัยในการเดินทางทั้ง ๔ ลักษณะ คือ นักเรียนควบคุมตนเอง ครู ชุมชน และเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยกำหนดความรับผิดชอบอย่างชัดเจน
- สร้างความตระหนักในหลักความปลอดภัยแก่นักเรียน ผู้ปกครอง บุคลากร เพื่อสร้างวิถีชีวิตใหม่ที่ว่า ปลอดภัยไว้ก่อน เพื่อนำไปสู่ความปลอดภัยที่ยั่งยืน

๒) การเดินทางโดยพาหนะทางบก

- ให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติจราจรทางบกและข้อปฏิบัติในการขับขี่ปลอดภัยแก่บุคลากร นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง
- กำกับ ดูแล ให้ ทุกคนปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
- อบรมพนักงานขับรถรับ - ส่ง ให้ความรู้และปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด

- ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในการกวดขัน ดูแลการจราจรในพื้นที่อย่างใกล้ชิด
- จัดทำทะเบียนรถทุกชนิด ทุกประเภทที่ใช้รับ – ส่งนักเรียน
- แนะนำผู้ปกครองและบุคลากรให้เลือกใช้รถที่ผ่านการตรวจสอบสภาพแล้ว

๓) การพานักเรียนไปนอกสถานที่

- ศึกษาและปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการพานักเรียนไปศึกษาออกสถานที่โดยเคร่งครัด

- เตรียมการและวางแผนการเดินทางล่วงหน้า
- จัดทำประวัติผู้ร่วมเดินทางทุกคน
- ประกันอุบัติเหตุให้กับผู้เดินทาง
- ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลให้ความปลอดภัย ในการเดินทาง พักค้างคืน
- จัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น ยา เวชภัณฑ์ อุปกรณ์ปฐมพยาบาล
- หากมีการเกิดอุบัติเหตุให้ดำเนินการแนวปฏิบัติสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓.๓ ภัยจากสาธารณภัย

สาธารณภัย หมายถึง ภัยที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย และสร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สินของคนจำนวนมาก เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว ไฟไหม้

๑) อัคคีภัย

มาตรการป้องกัน

- แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบตรวจสอบอุปกรณ์ที่ก่อให้เกิดอัคคีภัยอย่างสม่ำเสมอ เช่น สายไฟฟ้า ปลั๊กไฟฟ้า อาหารหุงต้ม เป็นต้น
- วางแผน และมีการฝึกซ้อม และให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัย
- มีการอยู่เวรรักษาความปลอดภัย
- ส่งเสริมให้มีการประกันชีวิตแก่บุคลากรและนักเรียน
- ขจัดสิ่งรกรุงรังภายในอาคาร ห้องเรียน และบริเวณโรงเรียน
- ติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันไฟฟ้าลัดวงจร และตรวจสอบบำรุงสิ่งที่นำมาใช้งาน
- จัดตั้งเครื่องดับเพลิงและอุปกรณ์ดับเพลิงอย่างเพียงพอ และบำรุงรักษาให้พร้อมที่จะใช้งานทันที

แนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัย

- ในกรณีเกิดเหตุแล้ว ให้ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ โดยระงับและควบคุมสถานการณ์เบื้องต้น เคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย และเอกสารสำคัญกำหนดเขตห้ามเข้าบริเวณที่เกิดอัคคีภัย
- ประสานขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาล การไฟฟ้า หน่วยบรรเทาสาธารณภัย และฝ่ายปกครอง เป็นต้น
- ประสานขอความช่วยเหลือเมื่อประสบอัคคีภัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- รายงานต้นสังกัด ผู้บังคับบัญชา ให้ทราบ ภายใน ๒๔ ชั่วโมง

๒) ภาวะภัย

เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ซึ่งเกิดจากพายุ ลมแรง ซึ่งสามารถทำความเสียหายรุนแรง และเป็นบริเวณกว้าง อาจเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน

มาตรการป้องกันภัย

- แต่งตั้งผู้รับผิดชอบติดตามข่าวพยากรณ์อากาศและสถานการณ์ต่างๆ จากกรมอุตุนิยมวิทยา พร้อมทั้งวางแผนการป้องกัน

- ให้ความรู้ในการปฏิบัติตนแก่บุคลากรและนักเรียน ให้พ้นจากอันตราย

- หากอยู่ในพื้นที่เสี่ยงที่เกิดภาวะภัยได้บ่อยๆ จัดให้มีการฝึกซ้อมการหลบภาวะภัยแก่นักเรียน ครู และบุคลากรอยู่เป็นประจำ

- ให้มีการอยู่เวรรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด

- ส่งเสริมให้มีการประกันชีวิตบุคลากรและนักเรียน

- ตรวจสอบอาคารเรียน อาคารประกอบ และสิ่งแวดลอมให้อยู่ในสภาพมั่นคง แข็งแรง ไม่

ก่อให้เกิดอันตรายขณะเกิดลมแรงและพายุ

- การป้องกันระยะยาว ให้ปลูกต้นไม้เป็นแนวเพื่อลดความรุนแรงของพายุ

แนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดภาวะภัย

- ในกรณีเกิดเหตุแล้ว ให้ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ โดยระงับและควบคุมสถานการณ์เบื้องต้น เคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยและเอกสารสำคัญ

- ประสานงานในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภาวะภัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรสาธารณกุศลต่างๆ

- ประเมินการความเสียหาย พร้อมรายงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัดโดยด่วน

- ตรวจสอบความเสียหาย ซ่อมแซม และปรับสภาพให้สามารถใช้งานได้ปกติ

- ติดตามและเฝ้าระวังสุขภาพจิตของผู้ประสบภัย และให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น

๓) ไฟฟ้า

มาตรการป้องกันภัย

- แต่งตั้งผู้รับผิดชอบติดตามข่าวพยากรณ์อากาศและสถานการณ์ต่างๆ จากกรมอุตุนิยมวิทยา พร้อมทั้งวางแผนการป้องกัน

- หากอยู่ในพื้นที่เสี่ยงที่เกิดไฟฟ้าได้บ่อยๆ จัดให้มีการฝึกซ้อมการหลบฟ้าคะนอง ฟ้าร้อง ฟ้ากระชอก แก่นักเรียน ครู และบุคลากรอยู่เป็นประจำ

- ติดตั้งสายล่อฟ้าสำหรับอาคารสูงๆ บริเวณต้นไม้สูงๆ

- ให้มีการอยู่เวรรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด

- ส่งเสริมให้มีการประกันชีวิตบุคลากรและนักเรียน

แนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดฟ้าผ่า

- เมื่อเกิดพายุฝนฟ้าคะนอง ให้อยู่ใต้อาคารหรือบ้านเรือนที่แข็งแรงและปลอดภัยจากน้ำท่วม ควรอยู่แต่ภายในอาคารจนกว่าพายุจะสงบ
  - ถ้าอยู่ในรถยนต์ ควรจอดรถให้ห่างจากบริเวณน้ำ เช่น คลอง แม่น้ำ เป็นต้น
  - อย่าอยู่บริเวณที่เป็นน้ำ เมื่อปรากฏพายุฝน เพื่อป้องกันอันตรายจากน้ำท่วมและฟ้าผ่า
  - หากอยู่ในที่โล่ง ควรคุกเข่าและโน้มตัวไปข้างหน้า แต่ไม่ควรนอนราบกับพื้น เนื่องจากพื้นเปียก เป็นสื่อไฟฟ้า และไม่ควรรออยู่ในที่ต่ำ
  - ออกจากวัตถุที่เป็นสื่อไฟฟ้า เช่น ลวด โลหะ ท่อน้ำ แนวรั้วบ้าน ต้นไม้สูง ต้นไม้โดดเดี่ยว ในที่แจ้ง
  - ไม่ควรใช้อุปกรณ์ไฟฟ้า เช่น โทรศัพท์ เครื่องปรับอากาศ ฯลฯ
  - ไม่ควรใส่เครื่องประดับ หรือนำออก เครื่องประดับโลหะ เช่น ทองเหลือง ทองแดง ฯลฯ ในที่แจ้งหรือถือวัตถุโลหะ เช่น ร่ม ฯลฯ ในขณะที่เกิดปรากฏพายุฝนฟ้าคะนอง
  - รายงานผู้บังคับบัญชาทราบ ตามลำดับ

การช่วยเหลือหลังจากเกิดฟ้าผ่า

- ให้การช่วยเหลือ ทั้งด้านเครื่องอุปโภค บริโภค ในเบื้องต้น
- ตรวจสอบความเสียหาย ซ่อมแซมแก้ไขอาคารเรียน อาคารประกอบ และสิ่งแวดล้อม และปรับสภาพให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามปกติโดยเร็ว
- ติดตามและเฝ้าระวังสุขภาพจิตของผู้ประสบภัยและให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น
- ประเมินการความเสียหาย พร้อมรายงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัดโดยด่วน

๔) อุทกภัย

แนวทางการป้องกัน

- แต่งตั้งผู้รับผิดชอบติดตามข่าวพยากรณ์อากาศและสถานการณ์ต่างๆ จากกรมอุตุนิยมวิทยา พร้อมทั้งวางแผนการป้องกัน
- หากอยู่ในพื้นที่เสี่ยงที่เกิดอุทกภัยได้บ่อยๆ จัดให้มีการฝึกซ้อมการหลบอุทกภัย แก่นักเรียน ครู และบุคลากรอยู่เป็นประจำ
- ดูแลทรัพย์สินของทางราชการ มีการจัดเก็บเอกสารสำคัญไว้ในที่ปลอดภัยเมื่อเกิดอุทกภัย
- ให้มีการอยู่เวรรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด
- ส่งเสริมให้มีการประกันชีวิตบุคลากรและนักเรียน
- มีแหล่งข้อมูลที่ที่สามารถขอความช่วยเหลือได้ทันทีเมื่อเกิดเหตุ
- ให้ความรู้ในการปฏิบัติให้ถูกสัญลักษณ์ในระหว่างน้ำท่วม เช่น การบริโภคอาหาร และน้ำดื่มที่

สะอาดเท่านั้น

แนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดอุทกภัย

- สั่งปิดสถานศึกษาเพื่อประเมินสถานการณ์แล้วว่าจะก่อให้เกิดอันตราย
- ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการเคลื่อนย้ายสิ่งของ
- ประสานงานขอความช่วยเหลือเมื่อประสบอุทกภัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กร สาธารณกุศลต่างๆ
- ประเมินการความเสียหาย รายงานของบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดโดยด่วน

การฟื้นฟูหลังการเกิดอุทกภัย

- ให้ความช่วยเหลือเครื่องอุปโภคและบริโภคได้ทันทีในเบื้องต้น
- ตรวจสอบ ซ่อมแซม ปรับปรุง และแก้ไขความเสียหายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากอุทกภัย ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ปกติ โดยเร็ว
- ติดตามและเฝ้าระวังสุขภาพจิตของผู้ประสบภัยและให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น

ภาคผนวก